

CHET TILLINI O’QITISHDA SAMARALI STRATEGIK METODLARDAN FOYDALANISH.

Axmedova Odinaxon Abdullajon qizi.

Farg’ona davlat universiteti, ingliz filologiyasi kofedrasi o’qituvchisi
oydin.axmedova.95@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola chet tili o’qitish metodikasi, uning fan sifatida rivojlanish tarixi, samarali strategik metodlardan foydalanish va ularning til o’rganishdagi ahamiyati, uning samaradorlik tomonlari haqida so’z yuritiladi.

Kalit so’zlar: chet tili, strategik va interaktiv metodlar, chet til o’qitish metodikasi, innovatsion texnologiya, zamonaviy metodlar.

Аннотация: В данной статье рассматривается методика преподавания иностранного языка, история его развития как науки, использование эффективных стратегических методов и их значение в изучении языка, а также его эффективность.

Ключевые слова: иностранный язык, стратегические и интерактивные методы, методика преподавания иностранного языка, инновационные технологии, современные методы.

Abstract: This article discusses the methodology of foreign language teaching, the history of its development as a science, the use of effective strategic methods and their importance in language learning, and its effectiveness.

Keywords: foreign language, strategic and interactive methods, foreign language teaching methodology, innovative technology, modern methods.

Davrimizning o’ziga xos xususiyatlaridan biri bo’lgan axborot kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi bilan uning imkoniyatlaridan foydalanib, ta’lim jarayoniga yangicha yondashish va uni tashkil etishga alohida e’tibor qaratilmoqda. XXI asr — yuksak texnologiyalar asri bo’lib, zamonaviy yoshlarimiz nafaqat davr ruhiga monand, balki elektron olamdagi taraqqiyotga muvofiq qadam tashlamoqdalar. Shu boisdan ham, yosh avlodga ta’lim berish jarayoniga boshqacha yondashishni talab etmoqda. Shuni inobatga olgan holda, chet

til o`qitish metodikasida yangi va zamonaviy metodlar yaratilmoqda. Bu metodlar tilni tez va oson, qulay o`rgatish uchun xizmat qilmoqda. Chet tili o`qitish, uning metodlari haqida suhbatlashishdan oldin chet tili nima ekanligi, uning foydalari haqida to`xtalib o`tish to`g`ri bo`ladi. Chet til – bu xorijiy mamlakat tilidir. Hozirgi kunda respublikamizda ingliz, ispan, arab, turk, fors, xitoy, fransuz tillari o`qitilib kelinmoqda. Nafaqat oliy ta`limda balki maktabgacha ta`lim muassasalarida ham bolalarga ingliz va rus tillari o`rgatilmoqda. Chet tili o`rganishning inson hayotidagi foydalari va o`rni alohidadir. Chet tilini bilgan insonning fikrlash doirasi va dunyoqarashi mutlaqo o`zgacha bo`ladi. Chet tilini oson va samarali o`rganish, albatta, uning o`qitish metodikasiga ham bo`g`liq. Chet til o`qitish metodikasi shunday majmuaki, u chet til o`rganishning turli maqsadlariga erishuvni ta`minlaydi. Bularga misol qilib amaliy, umum ta`limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi kabi maqsadlarni keltirish mumkin. Professor Mixail Vasilyevich Lyaxovitskiyning ta`rifiga ko`ra, chet tili o`qitish metodikasi tadqiq etuvchi fan bo`lib, u ta`limning maqsadlarini, mazmuni, vositalari, shuningdek, chet til yordamida ta`lim-tarbiya berish usullarini o`rganadi. Ma`lumot o`rnida shuni aytib o`tish kerakki, metod atamasi ikki xil ma`noni anglatadi. Birinchi ma`nosi ta`lim berish usullari majmuasi bo`lib, ta`lim nazariyasi (masalan, og`zaki nutq o`rgatish metodlari, talaffuz o`rgatish metodlari)da qo`llaniladi. Ikkinchisi ma`nosi esa ta`limning yo`nalishi bo`lib, buni ko`proq o`qitish metodikasi tarixiga aloqador asarlarda ko`rishimiz mumkin. [1]

Yuqorida aytib o`tilgan zamonaviy metodlar qatoriga interaktiv metodlarni kiritish mumkin. Shu o`rinda “Interaktiv metod nima?”, “Uning til o`rganishga qanday foydali tomonlari bor?” degan savollar tug`ilishi tabiiy holdir. Interaktiv metodlar - bu jamoa bo`lib fikrlash deb yuritiladi, ya`ni pedagogik ta`sir etish usullari bo`lib ta`lim mazmunining tarkibiy qismi hisoblanadi. Unda o`qituvchi o`quvchilar bilan, o`quvchilar esa o`z do`stlari bilan birgalikda harakat qiladi, ya`ni ularga berilgan topshiriq yoki muammoli vaziyatga birgalikda, bir jamoa bo`lgan holda yechim topishadi. Bu ularning bir-birlarini to`liq tushunish va bir-birlari bilan oson til topishishlari uchun xizmat qiladi. Chet til o`qitish davomida foydalanilgan interaktiv

mashgʻulotda oʻrgatuvchi ham, oʻrganuvchi ham oʻzaro faol ishtirok etadi va barcha jarayon ularning hamkorligi bilan kechadi. Interaktiv metodlarning quyidagi oʻziga xos jihatlari mavjud. Interaktiv metodlar oʻqituvchi bilan oʻquvchining faol munosabatini, bir birini toʻliq tushunishga asoslanadi. Metodlar jarayonida oʻqituvchi va oʻquvchi, balki oʻquvchilar oʻrtasida ham oʻzaro hamkorlik kuzatiladi, bundan tashqari, oʻquvchini dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi va u butun bir jarayon davomida ishtirok etadi, ularning mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Interaktiv metodlarning ijobiy tomonlari hisobga olingan holda hozirgi kunda ulardan keng foydalanilmoqda. Masalan, “Aqliy hujum” metodi. Bu turli fikrlar ishlab chiqish metodi boʻlib, dars davomida oʻquvchilarning diqqatini jalb qilishga, ularning charchagan miyalarini biroz chalgʻitishga va ularda qiziqish uygʻotishga katta yordam beradi. Bu metod davomida oʻqituvchi oʻquvchilarga maʼlum bir mavzu yuzasidan savol beradi. Berilgan savolga har bir oʻquvchi oʻz fikrlarini qisqa va aniq bildiradi. Oʻquvchilar tengdoshlari fikrini tinglab, ularni tahlil qilishadi va yaxshiroq fikr aytishga harakat qilishadi. Bu orqali ular tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin. Shunday metodlardan yana bir bu –“Karusel” (“Merry Go Round”) Ushbu texnika xayoliy fikrlash, xotiradan foydalanishga imkon beradi. Birinchi talaba oʻqituvchidan kartani oladi va shu soʻz bilan assotsiatsiyalarni nomlaydi. Karta oʻqituvchiga qaytguncha zanjir boʻylab uzatiladi. Har bir talaba oʻz fikrlarini tez surʼatlarda ifoda etish imkoniyatiga ega boʻladi. Ushbu bosqichda talabalar oʻtgan materialni “eslab qolishadi”.

Skarabey” (“Qoʻngʻiz”) strategiyasi talabalarda mantiqiy fikrlash qobiliyatini, xotirani, shuningdek, muayyan muammoni hal qilishda oʻz fikrini ochiq, erkin ifodalash malakasini rivojlanishiga xizmat qiladi. Talaba strategiyani qoʻllash jarayonida bilimlarining sifati, darajasini xolis baholash, oʻrganilayotgan mavzu haqidagi tasavvuri koʻlamini aniqlash imkoniyatini qoʻlga kiritadi.[2]

Demak, chet tili oʻqitishning har bir jarayonida zamonaviy strategik va interaktiv metodlardan samarali va oʻrinli foydalanish oʻrganuvchilarning qiziqishini orttirishga, ularni mustaqil va erkin fikrlashga, yangiliklar izlashga va bir jamoa

bo`lib ishlashga undaydi. Bundan tashqari har qanday interaktiv metodlar o`quvchilarning mantiqiy fikrlash darajasini va o`z fikrlarini aniq va ishonch bilan aytishga o`rgatadi. Bu metodlardan o`qituvchi o`rinli foydalansa, o`quvchilar bilan hamkorlikda ishlasa, har ikkala tomon ham ijobiy natijani qo`lga kirita oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro`yxati:

1. Пармонов, А. А. Чет тилни о`rganishda axborot texnologiyalarining ahamiyati — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2017. — № 4.2 (138.2).
2. M.N.Mirzayeva “INGLIZ TILI DARSLARIDA QO`LLANILADIGAN INTERFAOL USULLAR” (uslubiy qo`llanma), Navoiy, 2006, 40 bet.